

- 29 Collectam non imponi labore, sed fructibus d.d.atis. 91 Sententiam prouisionalem non fieri nisi periculo emmisi laboribus.
- 30 Collectam posse impone pro industria.
- 31 Collectam imponi pro mercimonio, etiam clericis. n. mro 32.
- 33 Fructus à Clericis perceptas non teneri ad gabellam. Clericos pro fructibus non collectari.
- Collectam non imponi clericis pro fructibus.
- 34 Emphyteuta vtile, esse prophanum.
- 35 Aestimum ruralium debet continere lucra mercatur, quae sunt in oppidis eorum, & vicis. Item redditus annuis item singula capita. n.36.
- 37 Capitatio in iure significat onus pro capitulo.
- 39 Tributum exigeatur per capita Ulpiani tempore.
- 40 Rurales per capita describendos in libro Aestimi.
- 41 Capitationis tributum non imponi ciubus. num. 42.
- 44 Statutum Papia 132, de oneribus diuidendis, declaratum. num.45. & 46.
- 47 Collectas exigi ex consuetudine.
- 48 Statutum Papia de oneribus declaratum.
- 49 Statutum Papia de oneribus ad verbum relatura.
- 50 Ciues non grauari tributo per capita cum habitant hyeme in ciuitate.
- 51 Decreta plura Ducalium Mediolani de oneribus diuidendis, num. 52.
- 53 Aestimum ruralium Cremona ex senatus ordine.
- 54 Duccarum onus differre ab onere capitatis.
- 55 Massa aestimum differre, ab aestimo capitatis. num. 56.
- 57 Ciues ex Constantini Imp. lege non teneri ad capitatis.
- 58 Collectas ruralium exigi etiam pro Lucro quod faciunt, ex pascuis.
- Aestimum generale Mediolani non fuisse factum ut tolle. var. ciuitum capitatio.
- 60 Rurales capitari iure communis, & Principum editiss. numero 61.
- 62 Taxas ordinarias succedere loco annonae.
- 63 Centum talis succedere loco capitationis.
- 64 Taxarum ordinariarum loco ciues Mediolani grauari marina.
- 65 Rurales excusi ab oneribus personalibus ex ordine Senatus Mediolani.
- 67 L. vnic. C. de mu. & quo in loco declarata. nu. 68.
- 69 Aestimum capitum differre, a censi.
- 70 Aestimum agri Neapolitanii ex constit. Caroli II. Regis Neapolis.
- 71 Rurales minores impensas ciubus facere & horum haberi rationem in aestimo. num 72.
- 73 Parsimonia non repugnat iustum pro conditione.
- 74 Alimenta deberi iustico pro conditione rusticitatis. numero 75.
- 77 Abbatii deberi vestes honorificentiores.
- 79 Rurales debere intra annum reclamare ab collecta post codicem oblatum.
- 80 L. qui se grauatos. C. de cens. lib. 11. declarata.
- 81 Minorem non restituere solo cursu temporis i. aduersus prescrip. nisi prober aliquam lesionem.
- 83 Centum ann. 40. non esse mutandum.
- 84 Observantiam interpretari actum.
- 85 Observantiam etiam contra clericos in collectis servandam.
- Observantiam requirere viuum actum solum.
- Observantiam differre a prescriptione.
- Clericos collectari ex observantia.
- 86 Prescriptionem differre ab observantia, nu. 87.
- 88 Prescriptionem esse, quae cursu temporis tollit ius alterius.
- 89 Aestimum nouum fieri secundum statum rerum presentium.
- 90 Aestimum singulo quinquenio iure communi emendari.

Initium à Domino.

CONSILIVM MCXLIV.

Natus antiquaque est haec, quae nunc mouetur, querimonia iam diu multumque in foro, & iudicis exigitata Comitatiorum Principatus inlita ciuitatis Papiae, quod ab ipsius Ciuitatis Ministris plusquam par est inferendis, sustinendisq; oneribus, censu Principi praestando alijsque pergrauati fuerint, sinitque Quam quidem querelam, & si iniustum esse non semel demonstrauerint prestantissimi ciuitatis Adiutorati. Verum tamen non grauabor idem, & forte manifestius, multis rationibus, & argumentis ostendere.

Est tamen prius sciendum, ciuitatem ipsam Papiae in vna cu eius districtu, & territorio, quod principatum nunc, alias Comitatum appellant, constitueri vnu corpus, quod ad Regiam, seu Ducalem subiectionem, obedientiam, & iustitiae administrationem, quemadmodum vnum corpus, quod ad praeiusta constitutum omnes huius Dominij Mediolanensis ciuitates inter se. Quo verò ad rerum suarum administrationes, onera ferenda sustinendaque & his similia, duo corpora separata, & distincta esse, ciuitatem Papiae & eius Principatu, sicuti, & alia praeiusta ciuitatis, inter se quo ad haec distincta, & separata sunt. Haec probare necesse nomine habemus, cum ipsam rei evidenter satis super que ita ostendat, vt insanus dici possit, qui negare auderet. Et hinc factum est, quod & patrum nostrorum, & nostra hac atate, ipsa ciuitas habuerit, habeatque estimum (Catastrum alij vocant) bonorum suorum distinctu, & leparatum ab aestimo & catastro Principatus, & ruralium, atq; ita vnam quamquam vniuersitatem, collectas, onera & impensas, & diuissim, & separatas repartire inter suos Ciues, incolas, & habitantes in ipsa ciuitate, & vicis. Hoc pariter ita clarum, & manifestum, est, vt nec ciues ipsi, nec comitatu negare possint. Et habetur in summario processus casu pag. 6. a tergo in principio, Illud etiam sciendum est, ciuitatem Papiae, non assignata Principatu, sicutque ruralib. tali quam, quotam solutionis, & præstationis onerum erga Principem, nec aliam ob causam, sed ei assignata fuisse vel a Principibus, qui pro tempore fuerunt Domini huius Ducatus Mediolani, seu eorum Ministris, & Officialibus. Hoc probatur primum, ex instrumento cōfecto anno 1534, mense Maio, inter Excellentiss. Do. Ducé Franciscū Sforciā Secundū, & ciuitatem Papiae eiusq; Comitatū, in quo ipse Dux portionē certū miliiū scutorū subsidiū ei præstī spēcātē Comitatui diuīstā portione

Consilium

MCXLIII.

81

- ex quibus eorum coloni fructus massa de qua statim dicemus percipiunt, quod iure permisum non esse, savis constat.
- Quarto mandatum quoque creditur, vt mandati iure debuit, in æstimo rurali describi fructus, quos rurales ipsi percipiunt ex cultura, quam ut dixi, massam voluntatis prædiorum Ecclesiasticorum, si sanè fructus collectari possunt, sicuti scribunt, sex, & viginti Doctores à me enumerati in lib. 2. de arbitriariis iudicium, casu 562. num. 37. hoc est.
- 1 Federicus de Senis in cons. 111. num. 10.
- 2 Innoc. in cap. non eo minus nu. 3. de immunitate Eccles.
- 3 Abbas in codice non eo minus, n. 14. ver. vel secundū.
- 4 Geminia. in ca. quamquam in fine de censibus in 6.
- 5 Salticet. in l. vniuersi C. de vectigal. & commissis.
- 6 Aretin. in l. placet colu. 3. ver. capi glo. in verbo. extraordinarium C. de Sacrofane. Eccles.
- 7 Ifernus in cap. 1. num. 57. quæ sint regalia.
- 8 Benedictus Capra in regula 96. num. 85.
- 9 Ioannes à Platea in leg. Senatorū C. de dignit. li. 12.
- 10 Felin. in cap. Ecclesiæ S. Mariae nu. 99. de constitut.
- 11 Bertach. in Tract. de gabellis part. 7. q. 7.
- 12 Guido papæ q. 208.
- 13 Lucas à Penna in l. vnic. col. 2. ver. vnde si res Ecclesiastica C. de imponend. Lucr. descript. li. 10. & in l. 3. q. 17. C. de quibus muner. vel præsta. libro 10. qui idem esse dixit de Colono, qui immunitis colit.
- 14 Brunus in Tract. quod stantibus masculis, fam. non succed. art. 8. num. 110.
- 15 Egidius Boss. in Tract. causarum criminal. in rubr. de Principe, num. 121.
- 16 Parpalea in l. placet. nu. 73. C. de Sacrofane. Eccles.
- 17 Ripa in Tract. de peste in tit. de remedij ad conservandam vberatem n. 128. & in lib. 2. resp. cap. 22.
- 18 Iulius Ferret. in Tract. de gabellis num. 537.
- 19 Remigius Gonnius in Tract. de caritatu subsidio q. 61. num. 20.
- 20 Roland. in cōf. 66. num. 29. lib. 1. & in cōf. 61. num. 10. 1. lib. 4.
- 21 Hieronymus Gabriel. in cons. 73. num. 5. lib. 1.
- 22 Tessauros in decif. 116. nu. 8. qui dixit, opinionem hanc esse receptionem, & veriorem.
- 23 Marchabrunus in consil. 18. num. 54.
- 24 Bursatus in consil. 25. num. 3. versi. quia primò responderet, & si num. 6. aliter vides sit sentire, & apertius in consil. 42. num. 16. lib. 1.
- 25 Ioan. Antonius Niger in extraug. vnic. num. 306. de vita, & honest. Cler.
- 26 Sylvester Prier. in summa, in verb. excommunicatio. q. 9. numero 48.
- Et huius quidem receptę magis opinionis, est vera, & solida ratio, quod i. fructus & seperati à fundo, & solo sunt quid proprium ipsius coloni, qui eos pro suo labore, & opera acquirit, & in eius dominio transeunt l. 1. C. de agric. & cōf. li. 11. vbi Bart. & alij quos statim referat. Et hac ratione dicimus, onus præstadiū decimā pertinere etiam ad Colonum pro fructuum portione sibi spectante, vt scribunt Inno. in cap. cum non sit, de decimis. Zabarella in cap. tua nos, eo. tit. Ripa in dicto libr. 2. resp. cap. 22. num. 10. Ita gabella, & collecta, 28 quæ pro fructibus præstat, præstari debet à Colono percipiente fructus, Ita Alba in consil. 40. n. 7. Roland. in consil. 66. n. 29. li. 1. & Craue. in consil. 497. nu. 5. Nec repugnat quod scribit Osacus in dicta decif. 83. nu. 6. ver. 1. dicitur, & nu. 7. dum inquit, fructus, quos percipit colonus iste pro labore (vt attigi supra) & opera sua p. 29 cipi. Porro labore non imponitur & collecta, ergo &c.
- Nā respon. in colono duo considerantur, nēpē labor merus, & hic nō collectatur, nec gabella imponit. Ita recte Osacus. Consideratur secundo industria, ex qua lucrum facit colonus, atq; ita ultra sumptū laboris certū quid lucratur. Et hic quidem collectari potest, vt ad-
- mitit ipsum Osacus in dicta decif. 83. nu. 8. Et pro industria, & artificio, collectat, & gabellam posse imponi, scribunt Lucas de Penna in l. 2. q. 11. C. de quibus muner. nem. liceat, le excusa. lib. 10. Parpalea in l. placet num. 26. vers. ex hoc C. de Sacrofane. Eccles. & alios refert, & probat Roland. in consil. 66. n. 23. lib. 1. & diximus supra.
- Præterea accedit, quod pro negotiatione, & mercionio collecta, & gabella pōt, & debet imponi, sicuti scribunt Lucas a Penna in l. vlt. q. 15. C. de quibus muner. nem. liceat se excusa. lib. 11. & l. vlt. C. de fundis Limitroph. lib. 10. & copiosè scripti in consil. 9. li. 1. Et pro qua quidem negotiatione tenetur etiam ipsi clerici præstare ipsam collectam, & gabellam cap. vlt. de vita, & honest. clerici. & scribunt Archid. Ioan. And. & Franc. in cap. quamquam de censib. in 6. Ripa in dicto c. 22. nu. 17. & ibi nu. 4. declarat. Thessaurus in dicta decif. 116. num. 10. & latè Marcabrun. in consil. 18. numero 237.
- Ergo multo magis tenentur Clericorum coloni, qui dicuntur negotiari conducendo ipsorum clericorum prædia. Et dicuntur quadammodo suis laboribus, & impensis emere hanc fructuum partem ea propter dicū non possunt immunes a decimis, collectis, & gabellis, iuxta traditionem Bart. in l. licitatio. S. vlt. ff. de public. & vectig. dum dixit, quod licet Ecclesia sit immunita, solutione gabella pro fructibus a se propriis in predijs perceptis, non tamen immunes sunt ipsorum fructuum empatores; Et Bart. secuti sunt Archid. in ca. vlt. de censib. in 6. lason. in consil. 20. nu. 2. lib. 1. Ruinus in consil. 143. nu. 18. lib. 5. & alios ego ipse commemoraui in consil. 136. n. 5. & ibidem nu. 19. declaratur. rursus accedit quod si dominium vtile emphyteute Ecclesia est temporale, & prophanum, & vt scribunt quam plurimi, quos longa feria concessi in dicto lib. 2. de arbitriariis iudicium casu 562. num. 22. multò magis dominium fructuum, quod est dominium proprium directum, q. vtile ipsius coloni, atque ita est quid omnino separatum a rebus Ecclesie. Et his cōstat hāc esse veram, & magis receptam sententiam adserit quindecim illos Doctores, quos recensui in dicto casu 562. nu. 22. vbi nu. 23. & multis sequentibus respondi eorum rationibus, & argumentis.
- Nec prædictis repugnat quod objicitur, ciuitatem ipsam Papia curare debere; quod hec massa fructuum ex Ecclesiastici prædijs taxetur. Nam vno verbo respondetur; ad ipsos rurales hoc pertinere, cum ipsi collant, & in eorum manib. sunt fructus, quod si recusant Ecclesiastici hoc fieri a suis ipsiis colonis. Est in facultate ipsorum ruralium, & colonorum abstinere a cultura horum prædiiorum.
- 1 Quinto in libro Aestimi & catastri ruralium describenda erant (si descripta & aestimata non leguntur) lura, & emolumenta mercaturæ mercimonij, & negotiationis, quæ sunt ab ea exercentib. in ipsiis Oppidis, & vicis, sicuti descripta fuerunt illa ciuitum in lib. aestimi ipsius ciuitatis. Id quod iuri, & rationi cōsentaneū esse affirmant quatuordecim i. Doctores, me cum illis numerato hoc est.
- 1 Bart. in l. vnic. n. 31. C. de mulier. & in quo loco li. 10.
- 2 Baldus in l. neque s. quod si nemo numer. 5. ff. quod cuiusque vniuersi. nem. & in l. etiam col. pen. C. de execut. rei iud.
- 3 Petrus de Vbaldis in tract. de collectis nu. 8.
- 4 Ifernus in cap. 1. in verb. plaustrorum nu. 55. in tit. quæ sint regal.
- 5 Guido Papæ in q. 87. col. pen. vers. vltius, & sexto quaro, & in q. 395. in fine.
- 6 Parpalea in l. placet nu. 91. C. de Sacrofane. Eccles.
- 7 Ioannes Platea in l. indiciones col. pen. C. de anno. & tribut. lib. 10.
- 8 Lucas de Penna in l. agros C. de fund. limitroph. li. Tem. us Duodecim.